

Çocuk Gelişimi Programı Öğrencilerinin Çocuk Sevme Eğilimlerinin İncelenmesi*

Rabia Erbil^a

Mürşet Çakmak^b

^a MEB, Okul Öncesi Öğretmeni, Mardin.

^b Dr. Öğr. Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretim ABD. Mardin.

Özet

Bu çalışma, çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında Mardin ilinde yürütülen bu çalışma, Mardin Artuklu Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programı öğrencilerinin (N=164) katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Nicel yöntemle yürütülen bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak Barnett Çocuk Sevme Ölçeği kullanılmıştır. Barnett Çocuk Sevme Ölçeği çocuk sevme eğilimlerini belirlemek amacıyla çocuklara yönelik tutumları ölçmek için geliştirilmiştir. 14 maddeden oluşan bu ölçeğin her bir maddesi için "tamamen katılıyorum" ve "hiç katılmıyorum" yanıtları dâhil toplam yedi derecede olarak hazırlanmıştır. Toplanan veriler SPSS programı yardımıyla analiz edilmiştir. Yapılan analizlerde verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Bu nedenle analizde parametrik olmayan analiz teknikleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Çocuk sevme eğilimleri ile bazı olgusal değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu veriler doğrultusunda bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çocuk gelişimi programı, çocuk, çocuk sevgisi, çocuk sevme eğilimi

Type / Tür:

Research / Araştırma

Received / Geliş Tarihi:

27 Ocak 2022

Accepted / Kabul Tarihi:

30 Haziran 2022

Page numbers / Sayfa no:

93-116

Citation Information /Atıf bilgisi:

Erbil, R. ve Çakmak, M. (2022). Çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerinin incelenmesi. *Harran Maarif Dergisi*, 7(1), 93-116 doi: <http://doi.org/10.22596/hej.1063951>

Sorumlu yazar: Rabia ERBİL e-posta: rabiaerbil1@gmail.com

* Bu araştırma, 2022 yılında Mardin Artuklu Üniversitesi Lisansüstü Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı'nda birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı lisansüstü proje çalışmasından üretilmiştir.

Tendencies of Liking Children Child Development Program Students

Abstract

This study was conducted to examine the child development program students' tendency to love children. This study, which was carried out in the province of Mardin in the 2021-2022 academic year, was carried out with the participation of Artuklu University Health Services Vocational School Child Development Program students (N=164). In this quantitative study, scanning model was used. In the study, the Barnett Child Loving Scale, which was developed to measure attitudes towards children, was used as a data collection tool in order to determine child liking tendencies. This scale, which consists of 14 items, has been prepared as seven degrees in total, including the responses of "strongly agree" and "strongly disagree" for each item. The collected data were analyzed with the help of SPSS program. It was determined that the data did not show a normal distribution. For this reason, non-parametric analysis techniques were used in the analysis. According to the findings, it was found that the child development program students had a high level of liking for children. When the relationship between child liking tendencies and some factual variables was examined, no statistically significant difference was found. In line with these data, some suggestions have been made.

Keywords: Child development program, child, love of children, tendency to like children

Giriş

Yaşam zincirinin ilk ve en önemli halkasını oluşturan çocuk, bebeklik dönemi sonrası ve ergenlik dönemi öncesindeki küçük insan olarak tanımlanabilir. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 20 Kasım 1989 tarih, 44/25 sayılı Kararıyla kabul edilip imza, onay ve katılıma açılan ve birçok ülke tarafından kabul gören Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde ""çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır." (UNICEF, 2017).

Sevilme ihtiyacının sürekli giderilmesi gereken çocuk, yetişkinlerden farklı olarak korunmasız ve yetersiz olduğu için ebeveynleri sayesinde güvende tutulmak ve sonsuz destek görmek ister (Yörükoğlu, 2007). Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde sevgi, insanın biyolojik ve güvenlik ihtiyaçlarının hemen ardından gelir. Yani çocuk yaşamın ilk yıllarında yetişkinin bakım ve beslenmesine olduğu kadar sevgisine de muhtaçtır. Çocuğun kendini sağlıklı bir şekilde gerçekleştirebilmesi, güven ve saygı dolu ilişkiler inşa edebilmesi için bu karşılıklı bağlılığa ihtiyacı vardır (Sezer ve Yoleri, 2011). Ruhun temel gıdalarından biri olan sevginin sanat, felsefe, doğa, din, toplum gibi birçok çeşidi vardır (Ercan, 2014). Bunlardan en kıymetlisi çocuğun doğumundan itibaren annesi tarafından sunulan koşulsuz sevgidir. Bu karşılıksız sevgiyi annesi aracılığıyla tadan çocuk, yaşamı boyunca bu sevginin yerini doldurmaya çalışacaktır (Çelikkaya, 1996).

İnsanların sevgi algısı ve ihtiyacı doğuştan gelen bir özelliktir fakat sevginin ifade edilmesi ve hissettirilmesi öğrenilmiş bir davranıştır. Çocuğun toplumsal

değerleri benimseyebilmesi için güven ortamında sevgi dolu ilişkiler geliştirmesi gerekir. Bu bağlamda ebeveynlerin sevgiyi sözlü olarak ifade etmelerinin yanında çocuklarla beraber nitelikli vakit geçirmeleri ve onlara karşı davranışlarında güven verici olmaları çocuğun kişiliğinde belirleyici rol oynar (Özen, 2015). Çocukla göz kontağı kurup gülümseyerek konuşmak çocuğun kendini dinlenmeye değer olduğunu ve önemli hissetmesini sağlar. Bu şekilde kurulan iletişimde çocuk kendini ve duygularını rahat ifade edebileceği bir ortam edinmiş olur (Gül, 2005). Çocukların benlik saygısının gelişebilmesi için böyle bir ortamda yetişmeleri oldukça önemlidir (Şahin ve Aral, 2012).

İnsan için her yaşta gerekli olan sevilme duygusu, çocuklar için hava ve su kadar elzemdir. 8-10 yaşlarından önce çoğu çocuk için temel problem sevilme sorunudur. Kendisinin, olduğu hâliyle sevilmesi çocuk için besleyici görev görür. Bu yaşlara kadar sevgiyi sadece alıcı olarak tanıyan çocuk, bu duyguyu yeterince tattıysa artık sevmeye hazırdır. Öyle ki artık verici konumuna geçen çocuk sevdiği için bir şeyler yaratmaya (şiir, resim vb.) hazır ve isteklidir (Fromm, 1995). Bu istek yetişkinler tarafından olumlu görülerek karşılığında çocuğa destek, ilgi ve şefkat sunulduğunda, çocuğun çevresindeki insanlara güven duymasına yardımcı olur (Sezer ve Yoleri, 2011). Sevgiyi sevilen şeyin yaşaması ve gelişmesi için duyulan etkin ilgi olarak tanımlayan Fromm, onu belli oranda çaba gerektiren bir sanat olarak görür. Sevginin almaktan çok vermekle ilgili olduğunu savunarak sevilen şey uğruna emek harcanmasını gerekli görür. Bu şekilde sevgi, sevgi yaratan bir güç olarak tanımlanır. Tüm olumlu hislerin temeli olan sevginin bulunduğu yerde güven duygusuyla beraber birbirini seven insanlar yetişir (Fromm, 1995).

Sevgiden mahrum kalarak yetişen çocukların bu boşluğu doldurmak için dış dünyaya karşı takındıkları ilgisizlik ve saldırganlık gibi istenmeyen olumsuz davranışlarını, istenen davranışlara dönüştürebilmek için yine sevgi gereklidir (Gül, 2005). Bu aşamada sevgi gerek ailede gerekse okulda disiplinden daha etkili bir yöntem olarak karşımıza çıkar. Öğretmenin, öğrencilerini sevip değer verdiği sürece onları istediği gibi yetiştirebilme imkânı vardır. Sevildiğini hisseden öğrenci ise er ya da geç ondan beklenen davranış ve sorumlulukları yerine getirecektir (Özen, 2015). Ayrıca çocuklarla iletişimde sevgi dili kullanıldığında olası disiplin sorunlarının önüne geçilebileceği de belirtilmiştir (Uğurlu, 2013). Sevgi gereksinimi karşılanmayan, toplum tarafından benimsenmemiş insanlar, yalnızlaşmış ve dışlanmış olarak büyürler. Hayat boyu karşılaştığımız savaş, madde bağımlılığı, saldırganlık gibi birçok sorunun temelinde sevgi eksikliği yatmaktadır. Bu tür olaylarda kültürel, politik ve toplumsal etkenlerin yanında bireyin sevmeye, sevilme ve kabullenilme gibi ihtiyaçlarının yeterince giderilememesinin etkisi büyüktür (Sönmez, 2003).

Çocukluğun bir kısmını ve yaşamın ilk altı yılını kaplayan okul öncesi dönemi için dışsal uyaranlar ve bunların niteliği çocuk için büyük önem taşır. Okul öncesi yılları, toplumsal değerlerin edinimi, temel beceri ve alışkanlıkların kazanımı en

önemlisi de kişiliğin oluşum ve gelişimi için en kritik dönemdir (Gültekin-Akduman, 2011). Bu dönem bireyin tüm yaşamını etkileyecek olan becerilerinin ediniminde kritik olduğundan yaşamın altın çağı olarak nitelendirilebilir. Bu yüzden topluma faydalı ve kendini gerçekleştirebilen bireyler yetiştirilmesi açısından dönemin en verimli şekilde değerlendirilmesi gerekir (Yaşar ve Aral, 2010). Bu dönemde eğitim ortamının güven dolu olması ve öğretmenin çocuğa sınırsız sevgi sunabilmesi çocukların sağlıklı kişilik oluşturabilmeleri açısından önem arz eder (Ercan, 2014). Okul öncesi eğitim; çocuğun doğumundan 72 aylık oluncaya kadar geçen süreyi kapsayan, bu yaş grubu çocukların gelişim düzeyleri ve bireysel özellikleri dikkate alınarak bilişsel, fiziksel, psikomotor, sosyal-duygusal ve dil gibi gelişim alanlarının geliştirilmesini amaçlar (MEB, 2013). Çocukların bu gelişim alanlarına uygun hedeflere ulaşabilmesi iyi bir okul öncesi eğitim programı, uygun fiziki şartlar ve en önemlisi yetkin bir okul öncesi öğretmeni ile mümkündür.

Çocuk gelişim ön lisans ve lisans programı mezunları da resmî ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında okul öncesi dönem çocuklarına eğitim verme imkânı elde etmektedirler (Saracaloğlu, Ülkü ve Gözel, 2020). Bu mezunlar öğretmen asistanı sıfatıyla hem öğretmenlik hem stajyer öğretmenlik yapabilmektedirler. Ayrıca hastanelerin çocuk bölümünde, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde de çocuklarla ilgilenerek çalışmalarını sürdürebilirler (Güngör ve Ogelman, 2021). Bu bağlamda çocuk gelişimi programı öğrencileri de mezun olduktan sonra küçük çocuklar ile çalışabilecekleri için onların hayatında bir öğretmen kadar etkili olabilmektedirler. Bu yüzden çocuklarla ilgisi olup onlarla iletişimde bulunarak hayatlarına dokunma imkânı elde eden her bireyde olduğu gibi çocuk gelişimi öğrencilerinin de öğretmenlerde aranan birtakım özelliklere sahip olması gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle öğretmenlik mesleği için gerekli bazı donanımlara sahip olmak gerekir. Bir öğretmende bulunması gereken donanımlardan en önemlilerden birisi, iletişim becerilerini etkili kullanmaktır. Bu beceri tüm insan ilişkilerinde ve ortamlarında bireyler arası iletişimi güçlendirerek kişileri daha anlaşılır kılar. Bu bağlamda Korkut (2005) tarafından yapılan araştırmada öğretmenler gibi insanlarla daha fazla vakit geçiren meslek alanlarında çalışanların iletişim becerilerinde daha yetkin olması beklendiği ifade edilmiştir. Duygu ve düşüncelerin eşlik etmediği bir eğitim eksik sayılır. Okuldaki öğretmen-öğrenci ilişkileri okuldaki eğitim kalitesi hakkında bilgi verebilir. Okuldaki iletişimin güçlü ve karşılıklı olması, istenmeyen problemleri önleyecektir. Bu iletişimin sevgi temelli olması öğrenciye sevgiye layık olduğunu ve kendisini değerli hissetmesini sağlar (Yılmaz, 2018). Öğrencilerin öğretmenleriyle duygusal açıdan olumlu iletişim kurup kendilerini güvende hissetmesi, dikkatlerini öğrenmeye yönlendirmelerine yardımcı olur (Uyanık ve Kandır, 2010). Bu nedenle sevgi temelli iletişimi benimseyen okullarda akademik başarının yüksek olması beklenmektedir (Yılmaz, 2018). İyi bir dinleme yetisi, empatik becerilere sahip olma ve anlaşılır biçimde konuşma etkili bir iletişim sürecinde öğretmende bulunması gereken önemli özelliklerdir. Bunlar

öğrenciye değer verildiğini gösteren iletişim unsurlarıdır (Saltalı ve Erbay, 2013). Çocuğa kazandırılması istenen olumlu duygular, değerler, düşünceler, ahlaki yapıda istek ve arzular duyuşsal alanın kapsamına girer. Çocuk yetiştirmek değer ağırlıklı bir görev sayıldığı için öğretmenler, sevginin de dâhil olduğu duyuşsal alan boyutunu göz önünde bulundurmalıdır. Nitekim öğrencilerde hedeflenen duyuşsal alandaki davranış değişikliklerinin oluşması için öğretmenlerin de duyuşsal alan boyutunun kuvvetli olması gerektiği belirtilmektedir (Özmen, 1999). Ayrıca başarılı bir öğretmen olabilmek için bilgi, beceri gibi bilişsel alan yeterliliklerinin yanında tutum, davranış, sevgi gibi duyuşsal alan yeterliliklerine de sahip olmak gerektiği vurgulanmıştır (Kuşçu, Erbay, Acar ve Gülnar, 2015). Ercan'ın (2014) yaptığı araştırmada günümüzün modern eğitim anlayışında çocuklara bilişsel becerilerden daha fazlasını kazandırmanın amaçlandığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda Özmen (1999), eğitimde öğretmen yetiştirme için kullanılan eğitim programlarında duyuşsal alan boyutuyla ilgili olarak olumlu kişilik özellikleri kazandırma ve sevgi eğitimini kapsayan derslerin de yer alması gerekliliğini vurgulamıştır.

Öğretmenin mesleğini gönüllü olarak seçip seçmediği ve çocuk sevgisi bu mesleği etkin bir şekilde yapabilmesini etkiler (Çay ve Şanal, 2016). İşini severek yapan öğretmenler öğrencilerine ılımlı yaklaşır, onların ihtiyaçlarını dikkate alarak rehberlik eder. Bu durum öğrenci-öğretmen arasındaki ilişkiyi güçlendir (Dereli İman, 2014). Sosyal bir varlık olarak çocuk, sevildiği ölçüde ve ortamda kendini daha iyi ortaya koyar. Aileden daha geniş bir sosyalleşme ortamı olan okulda, sevildiğini ve değerli olduğunu hisseden çocuk yeni şeyler öğrenmek için girişimci ve meraklı olmaktan çekinmeyecek, keşfetmekten haz duyacaktır (Ercan, 2014).

20 Kasım 1959'da Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda onaylanan Çocuk Hakları Evrensel Bildirgesi'nde her çocuğun güvenli bir ortamda sevgi ve anlayışla yetiştirilmesinin benimsendiği birtakım ilkelere yer verilmiştir. Böylece çocukların temel hakları belirlenerek her türlü ihmal ve sömürüye karşı korunması gerektiği belirtilmiştir. Bu nedenle hem okul öncesi öğretmenlerinden hem de küçük çocuklarla çalışan bireylerden çocukları sevmelerinin yanında onların haklarına saygı göstermeleri de beklenmektedir. Bu sayede çocukların çok yönlü gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla daha verimli eğitim süreçlerinin düzenlenebileceği düşünülmektedir (Güngör ve Ogelman, 2021).

Alanyazın incelendiğinde çocuk sevme kavramının birçok değişkenle ele alındığı görülmüştür. Bu bağlamda okul öncesi öğretmen adaylarının benlik saygıları (Kaynak, Ergin, Arslan ve Pınarcık, 2015), mesleğe ilişkin motivasyonları (Dereli İman, 2014) ve tutumları (Kuşçu vd., 2015) ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin konuşma, dinleme ve empati becerileri (Durmuşoğlu Saltalı ve Erbay, 2013), karakter eğitimi yetkinlik inançları (Özbey, Türkoğlu ve Büyüktanır Buldur, 2014) ve iletişim becerileri (Ceylan, 2017) ile çocuk sevme durumları birlikte ele alınmıştır. Bunların dışında ilköğretim öğretmenleri (Gelbal ve Duyan, 2010) ve sınıf öğretmenlerinin (Çay ve Şanal, 2016) de çocuk sevme durumları incelenmiştir. Genellikle

öğretmenlerin (Uğurlu, 2013; Ercan, 2014; Türk, Kardeş Özdemir ve Kerimoğlu Yıldız, 2017) ve öğretmen adaylarının (Özkal, 2020) çocuk sevme düzeylerinin incelendiği çalışmaların yanında babaların (Ekici ve Çalışandemir, 2021) ve hemşirelerin de (Akgün Kostak, Semerci ve Kocaaslan, 2017) çocuk sevme düzeylerinin incelendiği araştırmalar mevcuttur. Öğretmenliğin dışında çocuk ile vakit geçiren ve çocuk gelişimiyle ilgilenen grupların da çocuk sevme ile ilgili çalışmalara dâhil edilmeleri gerektiği düşünülmektedir. Nitekim çocuğun yaşamında etkili olabilecek her grubun, çocuk kavramına yüklediği anlamların belirlenmesi ve çocuğa verdikleri değer ile sevgi düzeyinin bilinmesi önemlidir. Çocuk ve çocuk gelişimi kavramıyla yakından ilgili olan çocuk gelişimi programı öğrencilerinin de çocuk sevme düzeylerinin (Güngör ve Ogelman, 2021) ve çocuk kavramının incelendiği araştırmalar (Saracaloğlu vd., 2020) bulunmaktadır. Bu tür araştırmaların az sayıda olması göz önünde bulundurulduğunda, bu araştırmada çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk sevme düzeylerinin ve bunları etkileyen değişkenlerin belirlenmesinin, ders içeriğinin ve eğitim durumlarının düzenlenmesi konusunda alana katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Ayrıca elde edilecek sonuçlar ile bu çalışmanın, çocuk gelişimi bölümünü seçmeyi düşünen öğrenciler için bir kaynak niteliği taşıması amaçlanmaktadır.

Çocukların eğitim sürelerinin çoğunu okul ortamında geçirdiğini düşünürsek bu ortamda sevginin hissettirilebilmesi için eğitimcilere büyük sorumluluk düşmektedir (Özen, 2015). Öyle ki gelecek nesillerin inşasında sevgi temelli bir toplum oluşturmak amaçlanmışsa bunun yolunun eğitimden geçeceği bilinmektedir (İman, 2014). Ayrıca sevginin işe koşulduğu eğitim ortamında öğrenci başarısının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Sönmez, 1987). Bu da sevginin eğitim sürecinde etkili bir değişken olduğunu kanıtlar niteliktedir. Çocuk gelişimi ön lisans ve lisans programı mezunları da gerek eğitimci olarak okullarda gerekse hastane, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde çocuklarla yakın temasta bulunabilmektedirler. Dolayısıyla bu çalışmanın, çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgilenen mesleklerdeki insanlar için çocuk kavramının ve algısının neler olduğunun ortaya konması; bu eğitimin geliştirilmesi ve mesleği icra edecek insanlara yol göstermesi açısından önemli olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerinin incelenmesidir. Bu kapsamda aşağıda verilen alt problemlere yanıt aranmıştır.

1. Çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerinin dağılımları nasıldır?

2. Çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında;

a. Cinsiyete,

b. Kardeş sayısına,

c. En çok yaşanan yerleşim yeri çevresine,

- d. Daha önce en çok kimlerle yaşadıklarına,
- e. Daha önce çocuk bakıp bakmadıklarına,
- f. Ailenin ekonomik gelirine,
- g. Anne eğitim durumuna,
- h. Baba eğitim durumuna,
- i. Anne mesleğine,
- j. Baba mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Çalışmada çocuk sevme eğilimlerini belirlemek amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. İnsanların ne düşündüğünü bilmek için onlara soru sorulması gerektiği fikrini benimseyen bu model bireylerin tutum, eylem, inanç ve görüşlerini belirlemek için tercih edilir. Bu amaçla evreni temsil eden bir kitleden elde edilen bilgiler hakkında istatistiksel olarak genelleme yapılarak var olan durum betimlenebilir (Christensen, Johnson ve Turner, 2015).

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni, 2021-2022 eğitim ve öğretim yılı güz döneminde Mardin Artuklu Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı bölümünde okuyan 164 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmada basit seçkisiz örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu teknikte evrendeki tüm bireylere eşit seçilme olasılığı verilir ve bu seçim diğer bireylerin seçimini etkilememektedir. Kısacası örneklemin, evrenden rastgele seçimi söz konusudur (Büyüköztürk, 2016). Katılımcıların dağılımları ise Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Çocuk gelişimi programı öğrencilerinin olgusal değişkenlerinin frekans ve yüzde dağılımları.

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	153	93,3
	Erkek	11	6,7
Kardeş sayısı	1 kardeş	2	1,2
	2 kardeş	7	4,3
	3 ve daha fazla	155	94,5
Yerleşim yeri	Kırsal	22	13,4
	İlçe	64	39,0
	Şehir	78	47,6
En çok kimle yaşadığı	Aile	162	98,8
	Tek başına	2	1,2
Çocuk bakıp bakmadığı	Baktım	47	28,7
	Bakıyorum	3	1,8

	Bakmadım	114	69,5
	1000-3000	116	70,7
Aile ekonomik geliri	3001-6000	40	24,4
	6001+	8	4,9
	Okul mezunu değil	89	54,3
Anne eğitim düzeyi	İlköğretim	69	42,1
	Lise	5	3,0
	Üniversite	1	,6
	Okul mezunu değil	22	13,4
Baba eğitim düzeyi	İlköğretim	98	59,8
	Lise	31	18,9
	Üniversite	13	7,9
	Çalışmıyor	78	47,6
Anne meslek	İşçi	2	1,2
	Diğer	84	51,2
	Çalışmıyor	28	17,1
	Memur	14	8,5
Baba meslek	İşçi	28	17,1
	Serbest	50	30,5
	Diğer	44	26,8
Toplam		164	100

Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya 164 çocuk gelişimi programı öğrencisinin dâhil edildiği görülmektedir. Bu öğrencilerin %93,3'ünü kadınlar, %6,7'sini erkekler oluşturmaktadır. Kardeş sayıları açısından incelendiğinde öğrencilerden %94,5'inin üç ve daha fazla kardeşi varken %1,2'sinin bir kardeşi vardır. Öğrencilerin %47,6'sı şehirde, %13,4'ü kırsalda; %98,8'i en çok ailesiyle, %1,2'si ise tek başına yaşamıştır. %69,5'i daha önce çocuk bakmamışken %1,8'i çocuk bakmaya devam etmektedir. Ailelerinin sosyoekonomik düzeyleri %70,7'inin 1000-3000 arasında iken %4,9'unun 6001 ve üstüdür. Öğrencilerin annelerinin %54,3'ü okul mezunu değil iken %3'ü lise mezunu; babalarının ise %59,8 ilköğretim, %7,9'u ise üniversite mezunudur. Öğrencilerin annelerinden %47,6'sı çalışmazken %1,2'si işçi; babalardan %30,5 serbest meslek sahibi iken %8,5'i memurdur.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı, çocuk sevmeye eğilimlerini belirlemek amacıyla Barnett ve Sinsini (1990) tarafından çocuklara yönelik tutumları ölçmek amacıyla geliştirilen, Duyan ve Gelbal (2008) tarafından Türkçeye uyarlanan Barnett Çocuk Sevmeye Ölçeğidir. Uyarlama çalışmasına göre 14 maddeden oluşan bu 7'li likert ölçeğin her bir maddesi için "tamamen katılıyorum" ve "hiç katılmıyorum" yanıtları dâhil toplam yedi derecede görüş alınmaktadır. Bu görüşler yorumlanırken "tamamen katılıyorum" yanıtına 7, "hiç katılmıyorum" yanıtına 1 puan verilmektedir. Olumsuz maddeler ise tam tersi şekilde puanlanmaktadır. Ölçekten en az 14, en fazla 98 puan alınabilmektedir. 14-38 puan aralığı düşük, 39-74 puan aralığı orta, 75-98 puan aralığı ise yüksek çocuk sevmeye düzeyi olarak tanımlanmaktadır. Uyarlanan ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği 0,85 ve iç tutarlılık katsayısı 0,92 olarak bulunmuştur. Ölçeğin

güvenilir olduğunun anlaşılması için iç tutarlılığı göstermede en sık kullanılan Cronbach Alfa katsayısının en az 0,70 olması gerekmektedir (Christensen, Johnson ve Turner, 2015). Bu çalışmada ise ölçekteki maddelerin iç tutarlılığını belirlemek amacıyla hesaplanan Cronbach Alfa katsayısı 0,90 olarak elde edilmiştir. Bu sonuç ile ölçeğin yeterli derecede güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak hesaplanmıştır. Verilerin yüzde (%) ve frekans (f) değerleri hesaplanmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermedikleri kontrolü de yapılmıştır. Normallik için genel bir kural olarak normal dağılımda çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1 ve +1 arası değerleri normal olarak kabul edilebilmektedir. (Can, 2014; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014). Bu çalışmada ise çarpıklık ve basıklık katsayı değerleri 2,488 ile 8,879 arasında elde edilmiştir. Normallik testi sonuçlarına göre verilerin normal dağılmadığı görülmüş ve bu yüzden non-parametrik testler kullanılmıştır. Öğrencilerin çocuk sevme eğilimleri ile bazı demografik değişkenler arasında ilişki olup olmadığının tespit edilebilmesi için Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testlerinden yararlanılmıştır.

Bulgular

Araştırmadan Elde Edilen Betimsel Bulgular

Tablo 2. Çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları.

Çocuk Sevme Ölçeği	Hiç katılmıyorum 1		Katılmıyorum 2		Pek katılmıyorum 3		Kararsızım 4		Az katılıyorum 5		Katılıyorum 6		Tamamen katılıyorum 7		Ortalama
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1. Çocukları oyun oynarken izlemekten keyif alırım.	2	1,2	2	1,2	-	-	5	3,0	8	4,9	62	37,8	85	51,8	6,29
2. Bir çocuğu tanımaktan mutluluk duyarım.	1	0,6	3	1,8	2	1,2	-	-	8	4,9	49	29,9	101	61,6	6,43
3. Çocuklarla konuşmaktan hoşlanmam. *	119	72,6	15	9,1	5	3,0	5	3,0	4	2,4	7	4,3	9	5,5	6,11
4. Çocukları kucaklamaktan mutluluk duyarım.	2	1,2	1	0,6	1	0,6	5	3,0	9	5,5	40	24,4	106	64,6	6,42
5. Bir çocuğu	1	0,6	1	0,6	-	-	1	0,6	1	0,6	23	14,0	137	83,5	6,76

gülümsettiğim zaman mutlu olurum.																
6. Etrafımda çocukların olmasından hoşlanmam. *	104	63,4	27	16,5	7	4,3	7	4,3	6	3,7	5	3,0	8	4,9	6,03	
7. Çocukları parkta oynarken izlemekten keyif alırım.	4	2,4	3	1,8	3	1,8	5	3,0	13	7,9	60	36,6	76	46,3	6,07	
8. Çocuklarla birlikteyken zamanın nasıl geçtiğini fark etmem.	4	2,4	2	1,2	3	1,8	9	5,5	19	11,6	56	34,1	71	43,3	5,9	
9. Çocukların birbirleriyle konuşmalarını dinlemekten hoşlanırım.	2	1,2	3	1,8	1	0,6	3	1,8	12	7,3	51	31,1	92	56,1	6,2	

Tablo 2 (devamı). Çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları.

10. Çocuklar rahatsızlık vericidir. *	126	76,8	26	15,9	1	0,6	2	1,2	4	2,4	2	1,2	3	1,8	6,52
11. Bir çocuğum gülümsemesi için çabalamaktan keyif alırım.	1	0,6	1	0,6	-	-	1	0,6	5	3,0	51	31,1	105	64,0	6,5
12. Onları bir kere tanıdınız mı bütün çocukları sevimli bulursunuz.	4	2,4	2	1,2	5	3,0	9	5,5	17	10,4	51	31,1	76	46,3	5,9
13. Çocukların bağrıışması ve etrafta koşuşturması beni rahatsız eder. *	37	22,6	32	19,5	19	11,6	10	6,1	40	24,4	19	11,6	7	4,3	4,57
14. Çocukları severim.	2	1,2	1	0,6	-	-	2	1,2	1	0,6	47	28,7	111	67,7	6,56

Tablo 2’de Çocuk sevme ölçeği verilerine göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin verdikleri yanıtlara bakıldığında;

1. “Çocukları oyun oynarken izlemekten keyif alırım.” maddesine en çok yanıt %51,8 “tamamen katılıyorum”, en az yanıt ise %1,2 “hiç katılmıyorum” ve %1,2

“katılmıyorum” olarak belirlenmiştir. Bu maddeye ilişkin görüşlerin ortalaması ise $X=6,29$ bulunmuştur.

2. “Bir çocuğu tanımaktan mutluluk duyarım.” maddesine en çok yanıt %61,6 “tamamen katılıyorum”, en az yanıt ise %0,6 “hiç katılmıyorum” olarak belirlenmiştir. Bu maddeye ilişkin görüşlerin ortalaması ise $X=6,43$ bulunmuştur.

3. “Çocuklarla konuşmaktan hoşlanmam.*” maddesine en çok yanıt %72,6 “hiç katılmıyorum”, en az yanıt ise %2,4 “az katılıyorum” olarak belirlenmiştir. Bu maddeye ilişkin görüşlerin ortalaması ise $X=6,11$ bulunmuştur.

4. “Çocukları kucaklamaktan mutluluk duyarım.” maddesine en çok yanıt %64,6 “tamamen katılıyorum”, en az yanıt ise %0,6 “katılmıyorum” ve “pek katılmıyorum” olarak belirlenmiştir. Bu maddeye ilişkin görüşlerin ortalaması ise $X=6,42$ bulunmuştur.

5. “Bir çocuğu gülümsettiğim zaman mutlu olurum.” maddesine en çok yanıt %83,5 “tamamen katılıyorum”, en az yanıt ise %0,6 “hiç katılmıyorum”, “katılmıyorum” ve “kararsızım” olarak belirlenmiştir. Bu maddeye ilişkin görüşlerin ortalaması ise $X=6,76$ bulunmuştur.

6. “Etrafımda çocukların olmasından hoşlanmam.*” maddesine en çok yanıt %64,4 “hiç katılmıyorum”, en az yanıt ise %3,0 “katılıyorum” olarak belirlenmiştir. Bu maddeye ilişkin görüşlerin ortalaması ise $X=6,03$ bulunmuştur.

7. “Çocukları parkta oynarken izlemekten keyif alırım.” maddesine en çok yanıt %46,3 “tamamen katılıyorum”, en az yanıt ise %1,8 “katılmıyorum” ve “pek katılmıyorum” olarak belirlenmiştir. Bu maddeye ilişkin görüşlerin ortalaması ise $X=6,07$ bulunmuştur.

8. “. Çocuklarla birlikteyken zamanın nasıl geçtiğini fark etmem.” maddesine en çok yanıt %43,3 “tamamen katılıyorum”, en az yanıt ise %1,2 “katılmıyorum” olarak belirlenmiştir. Bu maddeye ilişkin görüşlerin ortalaması ise $X=5,9$ bulunmuştur.

9. “Çocukların birbirleriyle konuşmalarını dinlemekten hoşlanırım.” maddesine en çok yanıt %56,1 “tamamen katılıyorum”, en az yanıt ise %0,6 “pek katılmıyorum” olarak belirlenmiştir. Bu maddeye ilişkin görüşlerin ortalaması ise $X=6,2$ bulunmuştur.

10. “Çocuklar rahatsızlık vericidir.*” maddesine en çok yanıt %76,8 “hiç katılmıyorum”, en az yanıt ise %0,6 “pek katılmıyorum” olarak belirlenmiştir. Bu maddeye ilişkin görüşlerin ortalaması ise $X=6,52$ bulunmuştur.

11. “. Bir çocuğum gülümsemesi için çabalamaktan keyif alırım. ” maddesine en çok yanıt % 64,0 “hiç katılmıyorum” ve “pek katılmıyorum” a hiç yanıt verilmemiştir. Bu maddeye ilişkin görüşlerin ortalaması ise $X=6,5$ bulunmuştur.

12. “Onları bir kere tanıdınız mı bütün çocukları sevimli bulursunuz. ” maddesine en çok yanıt % 46,3 “tamamen katılıyorum”, en az yanıt ise % 1,2 “katılmıyorum” olarak belirlenmiştir. Bu maddeye ilişkin görüşlerin ortalaması ise $X=5,9$ bulunmuştur.

13. “Çocukların bağrıışması ve etrafta koşuşturması beni rahatsız eder.* ” maddesine en çok yanıt % 22,6 “hiç katılmıyorum”, en az yanıt ise % 4,3 “tamamen katılıyorum” olarak belirlenmiştir. Bu maddeye ilişkin görüşlerin ortalaması ise $X=4,57$ bulunmuştur.

14. “Çocukları severim. ” maddesine en çok yanıt % 67,7 “tamamen katılıyorum” ve “pek katılmıyorum” a hiç yanıt verilmemiştir. Bu maddeye ilişkin görüşlerin ortalaması ise $X=6,56$ bulunmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin çocuk sevme eğilimlerine ilişkin puanların dağılımları.

	N	En düşük puan	En yüksek puan	X	ss
Çocuk Sevme	164	24,0	98,0	86,62	11,87

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin çocuk sevme eğilimlerine ilişkin puan ortalaması $\bar{x}=86,62$, standart sapması $ss=11,87$, en yüksek çocuk sevme puanı 98,0, en düşük çocuk sevme puanı 24,0 olarak bulunmuştur.

Araştırmadan Elde Edilen Kestirimsel Bulgular

Bu bölümde çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet, kardeş sayısı, en çok yaşanan yerleşim yeri çevresi, daha önce en çok kimlerle yaşadıkları, daha önce çocuk bakıp bakmadıkları, ailenin ekonomik geliri, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, anne mesleği ve baba mesleği açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığı konusundaki bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyete göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerine ilişkin Mann-Whitney U Testi sonuçları.

Cinsiyet	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamları	U	p
Kadın	153	83,97	12847,50		
Erkek	11	62,05	682,50	616,500	0,138
Toplam	164				

Tablo 4’de Mann-Whitney U testi verileri incelendiğinde cinsiyete göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir [$U=616,5$; $p>.05$].

Tablo 5. Kardeş sayısına göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerine ilişkin Kruskal Wallis Testi sonuçları.

Kardeş Sayısı	N	Sıra Ortalama	X ²	p
1 kardeş	2	67,00		
2 kardeş	7	46,43		
3 ve daha fazla	155	84,33	4,497	0,106
Toplam	164			

Tablo 5’de Kruskal Wallis testi incelendiğinde kardeş sayılarına göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [X^2 (sd=2, n=164) =4,49; p>.05].

Tablo 7. Yerleşim yerine göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerine ilişkin Kruskal Wallis Testi sonuçları.

Yerleşim Yeri	N	Sıra Ortalama	X ²	p
Kırsal	22	89,52		
İlçe	63	86,65		
Şehir	78	77,12	1,979	0,372
Toplam	164			

Tablo 6’da Kruskal Wallis testi incelendiğinde yerleşim yerlerine göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [X^2 (sd=2, n=164) =1,97; p>.05].

Tablo 7. Daha önce kimlerle yaşadığına göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerine ilişkin Mann-Whitney U Testi sonuçları.

Daha önce kimlerle yaşadığı	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamları	U	p
Aile	162	83,14	13468,50		
Tek başına	2	30,75	61,50	58,500	0,120
Toplam	164				

Tablo 7’de Mann-Whitney U testi verileri incelendiğinde daha önce kimlerle yaşadıklarına göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [$U=58,5$; p>.05].

Tablo 8. Çocuk bakma durumuna göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerine ilişkin Kruskal Wallis Testi sonuçları.

Çocuk Bakma	N	Sıra Ortalama	X ²	p
Baktım	47	96,64		
Bakıyorum	3	85,00		
Bakmadım	114	76,61	5,951	0,051
Toplam	164			

Tablo 8’de Kruskal Wallis testi incelendiğinde çocuk bakma durumlarına göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [X^2 (sd=2, n=164) =5,95; p>.05].

Tablo 9. Ailenin ekonomik gelirine göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerine ilişkin Kruskal Wallis Testi sonuçları.

Aile Ekonomik Gelir	N	Sıra Ortalama	X ²	p
0-3000	116	86,23		
3001-6000	40	77,86		
6001+	8	51,56	4,509	0,105
Toplam	164			

Tablo 9’da Kruskal Wallis testi incelendiğinde aile ekonomik gelirlerine göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [X^2 (sd=2, n=164) =4,50; $p>.05$].

Tablo 10. Anne eğitim düzeyine göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerine ilişkin Kruskal Wallis Testi sonuçları.

Anne Eğitim	N	Sıra Ortalama	X^2	p
Okul mezunu değil	89	82,16		
İlköğretim	69	84,34		
Lise	5	55,90	2,276	0,517
Üniversite	1	119,0		
Toplam	164			

Tablo 10’da Kruskal Wallis testi incelendiğinde anne eğitim durumlarına göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [X^2 (sd=3, n=164) =2,27; $p>.05$].

Tablo 11. Baba eğitim düzeyine göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerine ilişkin Kruskal Wallis Testi sonuçları.

Baba Eğitim	N	Sıra Ortalama	X^2	p
Okul mezunu değil	22	89,75		
İlköğretim	98	85,16		
Lise	31	71,85	2,667	0,446
Üniversite	13	75,54		
Toplam	164			

Tablo 11’de Kruskal Wallis testi incelendiğinde baba eğitim durumlarına göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [X^2 (sd=3, n=164) =2,66; $p>.05$].

Tablo 13. Anne meslek durumuna göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerine ilişkin Kruskal Wallis Testi sonuçları.

Anne Meslek	N	Sıra Ortalama	X^2	p
Çalışmıyor	78	83,90		
İşçi	2	74,00	0,178	0,915
Diğer	84	81,40		
Toplam	164			

Tablo 12’de Kruskal Wallis testi incelendiğinde anne mesleğine göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [X^2 (sd=2, n=164) =0,17; $p>.05$].

Tablo 13. Baba meslek durumuna göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerine ilişkin Kruskal Wallis Testi sonuçları.

Baba Meslek	N	Sıra Ortalama	X^2	p
Çalışmıyor	28	88,88		
Memur	14	101,68		
İşçi	28	82,04	3,724	0,445
Serbest	50	78,71		
Diğer	44	76,94		
Toplam	164			

Tablo 13’de Kruskal Wallis testi incelendiğinde baba mesleğine göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [X^2 (sd=4, n=164)=3,72; $p>.05$].

Sonuç ve Tartışma

Çocuk Gelişimi Programı Öğrencilerinin Çocuk Sevme Eğilimlerine İlişkin Betimsel Sonuçlar

Çalışmadan elde edilen betimsel bulgulara göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme ölçeğindeki madde için görüşlerinin genellikle “kesinlikle katılıyorum” ve “katılıyorum” şeklinde olduğu bulunmuştur. Bu verilerden yola çıkarak çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Nitekim çocuk gelişimi programı öğrencilerinin mezun olduktan sonra resmî ve özel okullar, kreşler, hastanelerin çocuk bölümü, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde çalışarak çocuklarla yakından ilgilendikleri düşünüldüğünde, çocuk sevme eğilimlerinin yüksek düzeyde olması memnun edicidir. Bu çalışmada kullanılan çocuk sevme eğilimi ölçeğinin maddeleri incelendiğinde katılımcılar, çocukları gülümsetmekten ve oyun oynarken (parkta) izlemekten keyif aldığı, onları tanımaktan veya kucaklamaktan mutlu olduğu, çocuklarla zaman geçirme ve çocukların birbiri ile konuşmalarını dinlemekten hoşlandığı şeklinde yüksek katılımı görüş bildirmişlerdir. Ayrıca katılımcılar çocuklarla konuşmaktan ve çocukların etraflarında olmalarından rahatsızlık duyan bireyler olmadıkları yönünde yüksek bir katılım göstermişlerdir. Bu çalışmanın sonuçlarına paralel olarak Saltalı ve Erbay (2013), Konan ve Yılmaz (2018), Ercan (2014), İman (2014) ve Özkal (2020) tarafından yapılan çalışmalarda da okul öncesi öğretmen ve öğretmen adaylarının çocuk sevme eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Ayrıca konuşma, dinleme ve empati becerilerinin, çocuk sevmenin anlamlı bir açıklayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Saltalı ve Erbay, 2013). Yapılan çalışmalara göre çocuk sevme düzeyleri yüksek olan eğitimcilerin mesleğini daha özverili yaptığı (Çay ve Şanal, 2016) ve çocuk sevgisinin öğretmenin mesleki yeterliliğini artırdığı (Özbey vd., 2014) sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak birçok gelişim kuramcısı, insanda kişiliğin temellerinin yaşamın ilk yıllarında ortaya çıktığını ifade etmiştir (Özdemir, Güzel Özdemir, Kadak ve Nasrioğlu, 2012). Bunu göz önüne alırsak 0-6 yaş döneminde çocuğa sunulacak sevgi, onun ileriki hayatında belirleyici rol oynayacaktır. Aileden sonraki en önemli eğitim yuvası olan okulda fazlaca vakit geçiren çocuğun bu ortamda sevgiyi hissederek yetişmesi, kişiliğinin sağlıklı şekilde yapılanmasını sağlayacaktır (Ercan, 2014).

Çocuk Gelişimi Programı Öğrencilerinin Çocuk Sevme Eğilimlerine İlişkin Kestirimsel Sonuçlar

Cinsiyete göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Benzer şekilde Gelbal ve Duyan (2010), Aksoy ve Baran (2011) ile Türk ve diğerleri (2017) de öğretmen ve öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmalarda cinsiyete göre çocuk sevme düzeylerinde anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Ancak öğretmen ve öğretmen adaylarının cinsiyete göre çocuk sevme düzeylerinin farklılaştığını ortaya koyan çalışmalar da mevcuttur (Yazıcı, 2013; Kaynak vd., 2015; Kabaklı Çimen, 2015; Sarıkaya ve Özdemir, 2017). Buna benzer olarak Demir (2020) de hemşirelik ve çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk sevme düzeylerinde cinsiyetin etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Nitekim alanyazın incelendiğinde çocuk sevme düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığı hakkında bir görüş birliğine varılamadığı görülmüştür.

Kardeş sayısına göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuca paralel olarak Kabaklı Çimen'in (2015) araştırmasında da eğitim fakültesi öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Yine Demir'in (2020) araştırmasında da hemşirelik ve çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk sevme düzeylerinde kardeş sayısının etkili olmadığı bulunmuştur. Bu sonuçlardan farklı olarak alanyazında hemşirelik öğrencilerinin kardeşinin olmasının ve daha önce çocuk bakımında yer almasının çocuk sevme eğilimlerini olumlu yönde etkilediği bir araştırma mevcuttur (Happell, 2000). Bu sonuçların evren ve örneklem farklılığından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Daha önce çocuk bakıp bakmama durumlarına göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Hemşirelik öğrencilerinin daha önce çocuk bakımında yer almasının çocuk sevme eğilimlerini olumlu yönde etkilediği başka bir çalışmanın sonucu ile bu çalışmanın sonuçları benzerlik göstermemektedir (Happell, 2000). Kabaklı Çimen'in (2015) eğitim fakültesi öğrencileri ile yaptığı çalışmada ise daha önce çocuk bakımıyla ilgilenenlerin, çocuk bakmamış olanlara göre çocuk sevme düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir.

En çok yaşanan yerleşim yeri çevresine göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Benzer şekilde Yazıcı (2013) tarafından okul öncesi öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmada da en uzun süre yaşanan yerin çocuk sevme eğilimlerini etkilemediğini ifade etmiştir. Türk ve diğerleri (2017) de öğretmenlerin çocuk sevme durumunun en uzun süre yaşanan yer ve coğrafi bölge ile ilişkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Daha önce en çok kimlerle yaşamış olduklarına göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Alanyazında öğretmenlerin daha önce yaşadığı kişiler ile çocuk sevme düzeylerinin incelendiği yeterli sayıda araştırma olmamakla birlikte Türk ve diğerlerinin (2017) yaptığı çalışmada aile tipinin yani öğretmenlerin ailesinin çekirdek veya geniş olmasının çocuk sevme durumlarına etki etmediği bulunmuştur.

Ailelerin ekonomik gelirine göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Fakat bu sonuçla benzerlik göstermeyen bir çalışmada hemşirelerin gelir düzeyleri ile çocuk sevme eğilimleri arasında olumlu yönde ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Akgün Kostak vd., 2017).

Anne ve baba eğitim durumuna göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ekici ve Çalışandemir'in (2021) yaptıkları çalışmada, ilköğretim mezunu eşlere sahip olan babaların, lisans ve yüksek lisans mezunu eşlere sahip olan babalara göre çocuk sevme düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Başka bir çalışmada bu sonuca paralel olarak babaların eğitim seviyesinin artmasının, baba ve çocuk arasındaki ilişkiyi olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir (Uzun ve Baran, 2019). Nitekim bu çalışmaların sonuçları yapılan çalışmanın bulgularıyla ters düşmektedir.

Anne baba mesleğine göre çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Alanyazında bu konu ile ilgili yeterli araştırma bulunmamaktadır.

Sonuçlar genel olarak özetlendiğinde çocuk gelişimi programı öğrencilerinin çocuk sevme eğilimleri arasında cinsiyete, kardeş sayısına, en çok yaşanan yerleşim yeri çevresine, daha önce en çok kimlerle yaşadıklarına, daha önce çocuk bakıp bakmadıklarına, ailenin ekonomik gelirine, anne baba eğitim durumuna ve anne baba mesleğine göre istatistik olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Her ne kadar istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmasa da sıra ortalama puanlarına göre;

- Kadınların çocuk sevme düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu,
- Üç ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerin çocuk sevme düzeyleri en yüksek iken iki kardeşe sahip olanların en düşük olduğu,
- Daha önce çocuk bakan öğrencilerin çocuk sevme düzeylerinin diğerlerine göre oldukça yüksek olduğu,
- Kırsal ve ilçede yaşayan öğrencilerin çocuk sevme düzeylerinin şehirde yaşayanlara göre daha yüksek olduğu,
- Ailesiyle yaşayan öğrencilerin çocuk sevme düzeylerinin yüksek, tek başına yaşayanların ise oldukça düşük olduğu,
- Ailesinin aylık geliri 0-3000 ve 3001-6000 arası olan öğrencilerin çocuk sevme düzeyleri yüksek iken 6000 ve üstü olanlarda ise daha düşük olduğu,

- Anne ve babası lise mezunu olan öğrencilerin çocuk sevmeye düzeylerinin diğerlerine göre daha düşük olduğu,
- Babası memur ve annesi çalışmayan öğrencilerin çocuk sevmeye düzeylerinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ancak gerek bu çalışmada gerekse alanyazın incelendiğinde bu durumu yeterince temellendirecek kanıtlara ulaşılmamıştır. Bu temelde daha farklı ve geniş örneklerle tartışılabilir. Ayrıca farklı araştırma yöntemleri kullanılarak daha etkili sonuçları ortaya koyabilecek çalışmalara da ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

Araştırma Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Mardin Artuklu Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Eğitici Kurulu

Etik kurul kararının tarihi: 15.12.2021

Etik kurul belgesinin sayı numarası: E-79906804-050.06.04-37211

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmanın veri toplanması, sonuçların yorumlanması ve makalenin yorumlanması aşamasında herhangi bir çıkar çatışması yaşanmadığını yazarlar taahhüt etmiştir.

Kaynakça

- Akgün Kostak, M., Semerci, R. ve Kocaaslan E.N. (2017). Hemşirelerin çocuk sevmeye düzeyleri ve çocuk yetiştirme tutumları. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(4), 146-155.
- Aksoy, P. ve Baran, G. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının çocuk sevmeye durumları ile anne babaları tarafından kabul-redlerine yönelik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *10. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitim Sempozyumu*, Sivas, 5-7 Mayıs.
- Barnett, M. A., & Sinisi, C. S. (1990). The initial validation of a liking of children scale. *Journal of Personality Assessment*, 55(1-2), 161-167.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (22. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can, A. (2014). SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ceylan, E. A. (2017). *Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevmeye düzeyleri ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.

- Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri desen ve analiz* (Çev. Ed.: Ahmet Aypay). Ankara: Anı Yayıncılık
- Çay, Y. ve Şanal, M. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarının ve sınıf öğretmenlerinin çocuk sevme düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimler Dergisi*, 4(6), 134-142.
- Çelikkaya, H. (1996). Eğitim ve yönetimde sevgi faktörü. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (8), 67-72.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2014). Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demir, E. (2020). Hemşirelik ve çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk sevme düzeylerinin değerlendirilmesi ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 23(1), 17-22.
- Dereli İman, E. (2014). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk sevgisi ve öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyonlarının incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7(4), 482-504. <http://dx.doi.org/10.5578/keg.6950>
- Durmuşoğlu Saltalı N. ve Erbay F. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin konuşma, dinleme ve empati becerilerinin çocuk sevme davranışı açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(1), 159-174.
- Duyan, V. ve Gelbal, S. (2008). Barnett Çocuk Sevme Ölçeği'ni Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 33(148), 40-48.
- Ekici, M. ve Çalışandemir, F. (2021). Babaların çocuk sevme düzeyleri ile çocuklarıyla ilgilenme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (58), 711-732. DOI: 10.21764/maeuefd.869748
- Ercan, R. (2014). Öğretmenlerde çocuk sevgisi. *Turkish Studies*, 9(8), 435-444.
- Fromm, E. (1995). *Sevme sanatı*. İstanbul: Payel Yayınevi.
- Gelbal, S. ve Duyan, V. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin çocuk sevme durumlarına etki eden değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 127-137.
- Gül, E. (2005). *Çocuk sevgiyle büyür*. İstanbul: Çıra Yayınları.
- Gültekin Akduman, G. (2011). Okul öncesi eğitimin tanımı ve önemi. Gülten Uyanık Balat (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* İçinde (s. 2-13). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Güngör, H. ve Gülay Ogelman, H. (2021). Çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk sevme düzeylerinin çocuk katılımı farkındalığı düzeylerini yordayıcı etkisi. *International Journal of Field Aducation*, 7(2), 51-61.
- Happell BM. (2000) Love is all you need? Student nurses' interest in working with children. *JSPN*, 5(4), 167-173.
- Kabaklı Çimen, L. (2015). Eğitim fakültesi öğrencilerinin çocuk sevme eğilimlerine etki eden değişkenlerin incelenmesi. *Turkish Studies*, 10(11), 811-830.
- Kaynak, K., Ergin, B., Arslan, E. ve Pınarcık, Ö. (2015). Okul öncesi öğretmeni adaylarının benlik saygıları ile çocuk sevmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 14(1), 86-96.
- Konan, N. ve Yılmaz, S. (2018). Öğretmen adaylarının çocukları sevme düzeylerine ilişkin algıları. C. Teyyar, K. Uğurlu, S. Beycioğlu, H. Koşar, F. Kahraman ve Ş. Köybaşı (Ed.) *13. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi e-kitap*, 66-73.

- Korkut, F. (2005). Yetişkinlere yönelik iletişim becerileri eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 143-149.
- Kuşçu, Ö., Erbay, F., Acar, Ş. ve Gülnar, E. (2015). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çocuk sevme durumu açısından incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 115-122.
- MEB. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: MEB Basımevi.
- Ogelman, H. G. (2012). Okul öncesi dönemde sosyal gelişim. Eda Kargı (Ed.), *Erken çocukluk döneminde gelişim* İçinde (s. 47-88). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özbey, S., Türkoğlu, D. ve Büyüktanır Buldur, A. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin karakter eğitimi yetkinlik inançlarının öğretmenlerin çocuk sevme düzeyleri ve bazı değişkenler ile ilişkisinin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(27), 323-344.
- Özdemir, O., Güzel Özdemir, P., Kadak, M. T. ve Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 566-589.
- Özen, Y. (2015). *Çocuklarda sevgi eğitimi*. Ankara: Yason Yayınları
- Özkal, N. (2020). Öğretmen adaylarının çocuk sevme düzeylerinin öğretme motivasyonlarını yordama gücü. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 885-898.
- Özmen, F. (1999). Etkili eğitimin gerçekleştirilmesinde duyuşsal alanın önemi -sevgi eğitimi-. *Firat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 193-198.
- Saracaloğlu, A. S., Ülkü, H. H. ve Gözel, Ü. (2020). Çocuk kavramının çocuk gelişimi programı öğrencileri gözünden incelenmesi. *Turkish Studies*, 15(3), 2173-2189. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.41588>
- Sarıkaya, B. ve Özdemir, S. (2017). Otizmlilerle çalışan öğretmenlerin işe adanmışlık çocuk sevme ve empati eğilimleri arasındaki ilişki. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 27-48.
- Sezer, T. ve Yoleri, S. (2011). Okul öncesi çocuğunun temel özellikleri ve gereksinimleri. Gülden Uyanık Balat (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* İçinde (s. 44-78). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sönmez, V. (1987). Eğitim ortamında sevgi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2).
- Sönmez, V. (2003). *Sevgi eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Şahin, S. ve Aral, N. (2012). Aile içi iletişim. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 55-66.
- Tepeli, K. (2017). Fiziksel gelişim. M. Engin Deniz (Ed.), *Erken çocukluk döneminde gelişim* İçinde (s. 54-87). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Türk, R., Kardeş Özdemir, F. ve Kerimoğlu Yıldız, G. (2017). Öğretmenlerin çocuk sevme durumlarının belirlenmesi: Kars örneği. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 7(1), 45-52.
- Uğurlu, C. T. (2013). Öğretmenlerin iletişim becerileri ile empatik eğilimlerinin çocuk sevme düzeylerine etkisi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(2), 51-61.
- UNICEF Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (2017). UNICEF Yayını. <https://www.unicef.org/turkey>. 12 Aralık 2021 tarihinde erişildi.
- Uyanık, Ö. ve Kandır, A. (2010). Okul öncesi dönemde erken akademik beceriler. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3(2), 118-134.
- Uzun, H. ve Baran, G. (2019). Babaların okul öncesi dönemdeki çocuklarıyla ilişkisinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 47-60.

- Yaşar, M. C. ve Aral, N. (2010). Yaratıcı düşünme becerilerinde okul öncesi eğitimin etkisi. *Kurumsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(2), 201-209.
- Yazıcı, Z. (2013). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk sevme eğilimlerinin incelenmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, III(2), 279-286.
- Yılmaz, M. (2018). *Etkili öğretmenlik*. İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Yörükoğlu, A. (2007). *Değişen toplumda aile ve çocuk*. İstanbul: Özgür Yayınları.

Extended Abstract

Introduction

Considering that children spend most of their education time in the school environment, educators have a great responsibility to make love felt in this environment (Özen, 2015). Even if it is aimed to create a love-based society in the construction of future generations, it is known that the way to this will pass through education (İman, 2014). In addition, it has been found that student success is higher in an educational environment where love is used (Sönmez, 1987). This proves that love is an effective variable in the education process. Child development associate and undergraduate program graduates can also have close contact with children as educators in schools, hospitals, special education and rehabilitation centers. Therefore, this study aims to reveal what the concept and perception of child is for people in professions interested in child development and education; It is thought that this education will be important in terms of developing and guiding people who will practice the profession. In this context, the aim of this study is to examine the child development program students' tendency to love children. In this context, answers to the following sub-problems were sought.

1. What is the distribution of child development program students' tendency to love children?
2. Among the child development program students' tendency to love children;
 - a. to gender,
 - b. number of siblings,
 - c. Surrounding the most inhabited residential area,
 - D. with whom they lived most before,
 - to. Whether they have taken care of children before,
 - f. the family's economic income,
 - g. mother's education level,
 - h. father's education level,
 - I. to the mother's profession,
 - j. Is there a statistically significant difference according to father's occupation?

Research Model

In the study, the survey model, one of the quantitative research methods, was used to determine the tendencies to love children. This model, which adopts the idea that people should be asked questions to know what they think, is preferred to determine the attitudes, actions, beliefs and views of individuals. For this purpose, the existing situation can be described by making statistical generalizations about the information obtained from a population representing the universe (Christensen, Johnson, & Turner, 2015).

Sample

The universe of this study consists of 164 students studying at Mardin Artuklu University, Vocational School of Health Services, Child Development Program in the fall semester of the 2021-2022 academic year. Simple random sampling technique was used in the study. In this technique, all individuals in the universe are given an equal probability of being selected, and this choice does not affect the selection of other individuals. In short, there is a random selection of the sample from the population (Büyüköztürk, 2016).

Data Collection Tools

The data collection tool is the Barnett Child Loving Scale, which was developed by Barnett and Sinsini (1990) to measure attitudes towards children and adapted into Turkish by Duyan and Gelbal (2008).

Analysis of Data

The data obtained were calculated using the SPSS program. The percentage (%) and frequency (f) values of the data were calculated. It was also checked whether the data showed a normal distribution. According to the results of the normality test, it was observed that the data were not normally distributed, so non-parametric tests were used. Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis tests were used to determine whether there is a relationship between students' tendency to love children and some demographic variables.

Findings, Conclusion and Recommendations

According to the descriptive findings obtained from the study, it was found that the views of the child development program students for the item in the child liking scale were generally as "strongly agree" and "agree". Based on these data, it has been observed that the child development program students have a high level of liking for children.

When the items of the child-loving tendency scale used in this study were examined, the participants stated with high participation that they enjoyed watching

children smile and playing (in the park), they were happy to recognize or hug them, they enjoyed spending time with children and listening to children talk to each other. In addition, the participants showed a high level of participation that they are not individuals who are uncomfortable talking to children and being around children.

When the results are summarized in general, the tendency of child development program students to love children is based on gender, the number of siblings, the most common place of residence, the people they live with the most, whether they have taken care of a child before, the economic income of the family, the education level of the parents, and the profession of the parents. no statistically significant difference was found. Although there is no statistically significant difference, according to the mean rank scores;

- Women's level of liking for children is higher than men,
- The students who have three or more siblings have the highest level of liking for children, while those who have two siblings have the lowest,
- The level of liking for children of students who have taken care of children before is quite high compared to others,
- The level of liking for children of students living in rural and districts is higher than those living in cities,
- Students living with their families have a high level of liking for children, while those living alone are quite low,
- While the level of liking for children is high for students whose family's monthly income is between 0-3000 and 3001-6000, it is lower for those with 6000 and above,
- The level of liking for children of the students whose parents are high school graduates is lower than the others,
- It was concluded that the level of liking for children of the students whose fathers are civil servants and whose mothers are not working is higher than the others. However, both in this study and in the literature, there was no evidence to adequately justify this situation. On this basis, it can be studied with more different and larger samples. In addition, it is seen that there is a need for studies that can reveal more effective results by using different research methods.